

BEVARINGSCENTER SØNDERJYLLAND

Magasin, konservering og formidling under samme tag

MSJ MUSEUM
SØNDER
JYLLAND

Bevaringscenter Sønderjylland

Magasin, konservering og formidling under samme tag

Denne bog er udgivet i forbindelse med indvielsen af Bevaringscenter Sønderjylland, Voldbrovej 5, Rødekro, i efteråret 2021.

Bogen er udgivet af:
Museum Sønderjylland, Aastrupvej 48A, 6100 Haderslev.

Kopiering og gengivelse af bogens indhold ikke uden tilladelse med udgiver.

Tekster: Axel Johnsen, Henrik Harnow, Flemming Sørensen, Simon Møberg Torp og Malene Birkelund
Redaktion: Malene Birkelund
Fotos: Flemming Wedell
Dronefoto i omslag: Flowerhaus

Tryk: Toptryk Grafisk
ISBN: 978-87-93473-31-7

Indholdsfortegnelse

Forord: Et kvantespring ind i fremtiden	5
Fokus på kulturarven og større museumsenheder . . .	7
Forberedelse, prospekt og finansiering	11
Udbud, konkurrence og vinderforslag	15
Fra udbud til færdigt projekt	19
Arkitekten: Monolitten er landet	51
Læring – både ude og inde	61
Udflytningen fra de gamle magasiner	75
Alle funktioner samlet i ét hus.	79
Tak	100

Forord: Et kvantespring ind i fremtiden

At kunne tage Bevaringscenter Sønderjylland i brug er kulminationen på en lang og krævende rejse ind i fremtiden og et stort kvantespring for Museum Sønderjylland. Ved hjælp af bevaringscentret kan vi komme i sync med de krav, som samfund og brugere vil begynde at stille, og bestyrelsen har fulgt det enorme arbejde omkring projektet med stor interesse: Fra den første flytning af hundretusinder af genstande fra gamle, utidssvarende magasiner fordelt i hele Sønderjylland, til et bygningskompleks, som vi er stolte af at have været med til at sikre. Denne bog kommer godt rundt om alle vores tanker omkring byggeriet og dets placering i sønderjysk historie, men det er også værd at huske, at det flytte- og nedpakningsarbejde, som har fundet sted parallelt med opførelsen af bygningen, er fundamentet for, at Bevaringscenter Sønderjylland kommer til at fungere og får den ønskede synlighed. Formidlingsarbejde er meget vigtigt for museet, men hvis ikke man har orden i egne samlinger og en god bevaringstilstand, er man ikke et godt museum. Medarbejdernes indsats for at sikre bevaringscentret har været yderst imponerende og en fornøjelse at bevidne. Med dette sted får vi alle sammen i Museum Sønderjylland endelig mulighed for

at kombinere en forsvarlig og tidssvarende opbevaring af vores museumsgenstande med formidlingen, så fremtidige generationer får blik for hvorfor og hvordan vi bedst bevarer historien, og hvordan vi vælger det, der har bevaringsværdi.

Ud over de mange engagerede medarbejdere i Museum Sønderjylland skal der lyde en stor tak til de fire sønderjyske kommuner, A.P. Møller Fonden, Augustinus Fonden og Slots- og Kulturstyrelsen, som med sine store bidrag har været med til at realisere Bevaringscenter Sønderjylland. Vi er meget taknemmelige. Uden støtte fra hver eneste af disse aktører kunne vi ikke have været så modige og fremsynede i forhold til vores nye bevaringscenter. Der skal lyde en stor tak til museets tidligere direktør Henrik Harnow, som fik sat opgaven på dagsordenen, men også til den tidligere bestyrelse, som - før den nuværende bestyrelse trådte til i 2018 - i en årrække kæmpede med at håndtere udfordringerne. Nu kan også den glæde sig over, at bestræbelserne i allerhøjeste grad har båret frugt.

*Simon Møberg Torp,
bestyrelsesformand for Museum Sønderjylland
August 2021*

Fokus på kulturarven og større museumsenheder

Af Henrik Harnow, direktør for Museum Sønderjylland fra 2016 til august 2021

Når man som Museum Sønderjylland endelig kan afslutte mange års arbejde med at opnå ordentlige forhold for den sønderjyske kulturarv, kan det være nyttigt at se tilbage og prøve at finde et mønster i den udvikling, man selv har været en del af. Selv om der stadig er et stykke vej endnu, før hele den danske museumsverden har tidssvarende forhold, kan man trods alt drage en opmuntrende konklusion: Der er ingen tvivl om, at magasinforholdene er blevet markant forbedret på danske museer over de seneste to årtier.

Kulturministeriets gennemførte i 2003 en *Udredning om bevaring af kulturarven*, som omhandlede kulturarv i bred forstand i form af ABM-institutionerne bestående af arkiver, biblioteker og museer. Rapporten af samme navn gav en omfattende vurdering af forholdene. Museernes magasinforhold fik dog forholdsvis begrænset plads, og fokus var overordnet set på de statslige museumsinstitutioner, selv om de statsanerkendte museer også i et vist omfang blev inddraget. Konklusionerne i rapporten forekommer som en lovlig positiv udlægning af de kulturhistoriske museers magasinforhold som helhed, når vurderingen lød, at "De kulturhistoriske museers magasiner er af svingende kvalitet, men gennemsnitligt er standarden også for de kulturhistoriske museer god." På det tidspunkt var

det ikke vanskeligt at finde museumsmagasiner, der var uegnede til opbevaring af museumsgenstande, og det gjaldt også de sønderjyske museer. Kunstmuseernes magasiner var typisk lidt bedre. I rapportens bilag konstateredes det dog, at "på specielt de mindre institutioner er magasinforholdene ofte deres dårlige samvittighed." Når museer fusionerede blev de mange små museer med dårlige forhold blot til et stort museum med lige så mange dårlige forhold.

Fællesmagasinet i Vejle

Kulturministeriets rapport pegede på den positive udvikling, som var i gang, og satte især fokus på det nye projekt for et fællesmagasin i Vejle, som netop da var under realisering. I rapporten var det tydeligt, at man så en realistisk vej frem ved, at flere museer i fællesskab byggede eller betalte til et magasin: "En meget konstruktiv udvikling er i gang i retning af bygning af fællesmagasiner, således at de basale driftsudgifter yderligere kan nedbringes. Kombineres et sådant fællesmagasin med et konserveringsværksted, som der er planer om i Vejle Amt, kan man opnå en helt optimal situation, hvor kvalificeret personale holder opsyn med genstandenes tilstand og foretager indslusningen, således at nytilvæksten er i tilfredsstillende stand, før den indgår i magasin-

net, og dermed ikke kan inficere med skadedyr eller svampe. Samtidig kan konservering udføres på stedet uden ekstra transport.”

Et af problemerne med at opnå ordentlige magasinforhold var mange museers ringe størrelse og økonomiske formåen, ligesom små museer heller ikke havde mulighed for at ansætte personale med relevant fagkundskab på de nødvendige områder. Fællesmagasiner var en mulighed, og der var mange planer, bl.a. et fælles fynsk museumsmagasin, som dog aldrig blev til noget. Enkelte museer, særligt det store Odense Bys Museer, var allerede i 1996 fusioneret til en enhedsorganisation, men endnu ventede de fleste af de store museumsfusioner forude. Odense Bys Museer gennemførte som et af de første danske museer kort efter fusionen en gennemgang og ordning af de hidtil blandede samlinger i ét fælles magasin med langt bedre opbevaringsklima og sikkerhed.

Fællesmagasinet i Vejle blev en realitet og viste gennem en årrække på mange måder vejen for museumsmagasiner i Danmark, ikke mindst fordi lederen af Fællesmagasinerne i Vejle, Lise Ræder Knudsen, beredvilligt og åbent videregav sin viden og anbefalinger til utallige museumsfolk fra både ind- og udland, som gennem årene har besøgt magasinet i Vejle, der i øvrigt siden er udbygget. Fælles-

magasinerne i Vejle blev omkring 2003 virkeliggjort med bistand fra det gamle Vejle Amt og en blanding af tilskud fra staten og de involverede kommuner, lån og mindre beløb i fondsstøtte. Driften dækkes af de museer, der benytter faciliteterne. Men Lise Ræder Knudsen vurderede så sent som i 2018, at man generelt ikke ville kunne rejse midler som til Vejle-magasinet: ”Jeg har set mange kolleger prøve... Fine projekter, der er væltet, fordi man ikke kunne få det finansieret...”, sagde hun, og det var langt hen ad vejen korrekt.

Fokus på optimale forhold

Finansiering af netop museumsmagasiner har været vanskelig, men lykkedes dog efterhånden flere steder ud over i Vejle: I Randers stod et nyt fællesmagasin på 2200 m² færdigt i 2008, bygget af et konsortium bestående af de daværende selvstændige museer Skanderborg Museum, Bymuseet i Århus, Djursland Museum i Grenå, Museet for Syddjurs i Ebeltoft, Gammel Estrup og Kulturhistorisk Museum i Randers – flere af parterne fusioneres i 2011 til det nuværende Museum Østjylland. Formand for det nye fællesmagasin blev museumsleder Jørgen Smidt-Jensen fra Kulturhistorisk Museum Randers – det største af museerne bag fællesmagasinet. Han lagde ikke fingrene imellem i beskrivelsen af den hidtidi-

ge situation: "Tidligere blev museumsgenstandene opbevaret alle mulige og umulige steder, hvor de faktisk var i fare for at rådne op. I det nye magasin er der ikke kun tale om samvitighedsfuld opbevaring, men om magasinering under forhold, som giver optimale forhold til at sikre genstandene for fremtiden". Også i Aalborg blev der i 2011 opført et fællesmagasin for Nordjyllands Historiske Museum, KUNSTEN og Aalborg Stadsarkiv.

I de følgende år har Slots- og Kulturstyrelsen haft fokus på områderne indsamling, registrering og bevaring. Når man i disse år har været en del af den danske museumsverden, er det let at bekræfte, at dette fokus gradvis blev tydeligt stærkere og med god grund mere eksplicit kritisk over for museerne.

En bølge af fusioner

Omkring årtusindskiftet var der omkring 150 statsanerkendte museer mod 94 i dag. Blandt fusionsmuseerne kan nævnes Museum Østjylland, Nordjyllands Historiske Museer, Holstebro Museum, Nordjyllands Museum, Museum Sønderjylland, Museum Sydvestdanmark, Museum Vestsjælland, Museum Østfyn og Museum Sydøstdanmark, Museum Lolland-Falster og ROMU samt Museum Sønderjylland – de var blot en del af de museer, der blev forholdsvis store og gradvis kunne

I 2018 var Museum Sønderjylland på inspirations-tur til Københavns Museums nye magasin i Høje Taastrup. Foto: Axel Johnsen

påtage sig større opgaver med en anden grad af professionalisme.

Disse to bevægelser – styrelsens stærkere fokus på museernes samlinger og disses magasinering og den parallelle udvikling mod større enheder – udgør en klar trend. Når man står midt i det hele, kan den forekomme langsom og fyldt med vanskeligheder, men i tilbageblik viser den alligevel en tydelig og entydig udvikling. Udviklingen underbygges af, at der i samme periode har været fokus på udskilning af genstande, der enten var indsamlet uden præcist fokus eller var i meget dårlig stand, ligesom registreringen af museumsgenstande løbende er udviklet og forbedret frem til det nuværende og altfavnende statslige registreringssystem SARA, som for tiden tages i brug.

Statsstøtte til magasiner

Blandt de nyeste store magasinprojekter ud over Bevaringscenter Sønderjylland skal her fremhæves det på en række områder sammenlignelige magasinbyggeri for Københavns Museum i Høje Taastrup, der stod færdigt i 2018 og ligesom Bevaringscenter Sønderjylland blev bygget af BASE Erhverv. Her fylder arkivdelen betydeligt mere end i Sønderjylland, mens bevaringsfunktionerne med bl.a. konservatorværksteder og laboratorier har en større plads i det sønderjyske projekt, hvor også den indendørs og udendørs læringsdel for børn og unge under uddannelse og for landsdelens borgere er blevet tilføjet. Endelig er landets største magasinbyggeri under opførelse i Vinge ved Frederikssund. Her bygger staten på vegne af Nationalmuseet og Det Kongelige Bibliotek hele 24.000 m² med en magasindel på 17.300 m² og med et samlet budget på 263 mio. kr. Vinderprojektet er tegnet af Gottlieb-Paludan Architects og har ligesom Bevaringscenter Sønderjylland været udbudt i omvendt licitation med forhandling – dvs. et udbud, hvor der i forhold til udbudsbetingelserne er et fast beløb til rådighed, dvs. bygherren kender projektets samlede pris.

Ved udgangen af 2019 fik Slots- og Kulturstyrelsen for første gang, nok nærmest ved

et tilfælde, mulighed for at tildele støtte til en række større og mindre magasinprojekter på danske museer, bl.a. Naturama i Svendborg, et fællesmagasin i Aarhus, udbygning af fællesmagasinet i Ribe samt Bevaringscenter Sønderjylland. Midlerne fra styrelsen var ikke i sig selv afgørende, men bidrog som et vigtigt signal overfor kommuner og fonde om, at også staten, der netop opstillede kriterier for opbevaringen, tog et ansvar på området. I Rigsrevisionens *Rapport til Statsrevisorerne om statsanerkendte museers sikring af kulturarven* (2015) rettes en forholdsvis hård kritik mod Slots- og Kulturstyrelsens for ikke at have et strategisk sigte med området. Uden at tage direkte stilling til denne kritik er det dog let at pege på, at der er sket meget store fremskridt i den danske museumsverden over det seneste årti, og at Slot- og Kulturstyrelsen har haft en væsentlig rolle og skubbet til de statsanerkendte museer og dermed holdt dem fast på at forbedre en situation, som mange steder ikke var holdbar. Det er også tydeligt, at der efterhånden er en række eksempler på, at kommuner har bidraget til magasinbyggeriet, mens de danske fondes bidrag har været mere sparsomme. Det er denne baggrund og udvikling, der ligger bag realiseringen af Bevaringscenter Sønderjylland i 2021.

Forberedelse, prospekt og finansiering

Af Henrik Harnow, direktør for Museum Sønderjylland fra 2016 til august 2021

Museum Sønderjylland blev skabt i 2006 ved en fusion af syv statsanerkendte museer op til strukturreformen i 2007. I Sønderjylland var behovet for at løse den fremtidige museums-situation i særlig grad til stede, fordi en væsentlig del af de sønderjyske museer blev drevet af det gamle Sønderjyllands Amt. Fra det nye fusionerede museum blev skabt var der opmærksomhed på, at opbevaringssituationen for det nye, store museums knap 290.000 genstande – uomtvisteligt en vigtig del af den danske kulturarv – var problematisk og kun ganske få steder noget nær tilfredsstillende.

I ni år arbejdede Museum Sønderjyllands bestyrelse med bestyrelsesformand Jens Møller og direktør Orla Madsen i spidsen med planer for at løse denne uholdbare situation. En stor og bredt sammensat arbejdsgruppe arbejdede med det fusionerede museums magasinudfordringer og nåede allerede i 2007 til den konklusion, at man ville "undersøge muligheden for at bygge nyt magasin og tilhørende konservering efter Vejle-modellen." I de følgende år belyste gruppen behovene, så der forelå et ret omfattende og grundigt baggrundsmateriale, da sagen blev genstartet sidst på året 2016.

I sammenfatningen af Museum Sønderjyllands seneste kvalitetsvurdering fra ultimo 2015 lød det, at "Museets største udfordring

er at skabe tilfredsstillende forhold for bevaringen af sin samling," og i konklusionen blev tonen mere kritisk: "Det er ikke tilfredsstillende at bevaringsforholdene er så dårlige, at de betragtes som skadelige for samlingen - at det ni år efter fusionen endnu ikke er lykkedes museet at træffe beslutning om etablering af et tidssvarende magasin, så samlingen kan integreres og reduceres".

Der lurede også en anden skærpelse, som blev synlig i denne periode, hvor Rigsrevisionen ønskede et stærkere tilsyn med de statsanerkendte museer fra Slots- og Kulturstyrelsen. Fratagelse af statsanerkendelse blev nu italesat – ikke direkte overfor Museum Sønderjylland, men som en mulighed overfor museer, der ikke levede op til museumslovens basale krav. Museum Sønderjylland var langt fra alene om at have en utilfredsstillende magasinsituation og udfordringer med at opnå finansiering af et nyt projekt, men det gjorde naturligvis ikke situationen bedre, og det var museets bestyrelse og ledelse pinligt opmærksom på.

Situationen ændrede sig

Projektet var endnu i 2016 primært beskrevet som behov og kravsspecifikationer, men var ikke egentlig konkretiseret som et byggeprojekt. Det var ikke finansieret, og dermed

forekom det langt fra virkeliggørelse. Der var heller ikke foretaget de nødvendige prioriteringer og til- og fravalg, som ville være nødvendige for at få et realistisk projekt op at stå.

I 2016 gik museet dog videre og valgte på baggrund af et udbud KUBEN Management som rådgiver med henblik på at udarbejde et egentligt udbudsmateriale. Projektet ændrede sig herefter på flere måder, ligesom situationen omkring bevaring af genstandene gradvis var blevet skærpet. Museets magasiner viste sig at indeholde både tungmetaller og giftige levn efter tidligere tiders behandling af museumsgenstande, og den statslige styrelse bed museet endnu mere i haserne.

Efter kvalitetsvurderingen i 2015 lagde museets bestyrelse vægt bag opgaven, og da artiklens forfatter i 2016 blev ansat som direktør for Museum Sønderjylland, var genstart af projekt og finansiering af byggeri den absolut vigtigste opgave. I vinteren 2016-17 blev projektet genoptaget i en delvis ny form. En lille arbejdsgruppe med deltagelse af museets arkitekt Flemming Sørensen og enhedsleder Mette Steeman, der havde fulgt projektet over årene, samt museets direktør Henrik Harnow arbejdede videre med at indramme projektet sammen med KUBEN. Det var naturligtvis fortsat af højeste betydning at opnå tidssvarende og optimal bevaring af museets mange

genstande, ligesom det var et stærkt ønske, at enheden Bevaring – museets konservatorer, der arbejder med så forskellige fagområder som arkæologi, naturhistorie og kulturhistorie – skulle placeres i nye faciliteter tæt ved genstandene i det nye byggeri.

Ny tilgang til magasinet

Museumsmagasiner har traditionelt været nogle kedelige, bortgemte bygninger, som levede bedst uden opmærksomhed. Bevaringsarbejde omtales ofte som det bortgemte museumsarbejde på trods af, at det er hele fundamentet under dét at være et museum. Skulle projektet have en chance for at tiltrække eksterne bevillinger, var en ny tilgang til projektet tvingende nødvendig. Med udgangspunkt i de kendte samlingsforhold og behov blev magasinprojektets fokus ændret og suppleret, ligesom der fandt en konkretisering af projektet sted, som tillod en realistisk prissætning og dermed at udarbejde en finansieringsplan. Ganske kort fortalt var den nye fremgangsmåde at ændre hele tilgangen til museumsmagasiner: Fra at være bortgemte, prunkløse bygninger uden publikumsadgang var det Museum Sønderjyllands plan at skabe et flot og synligt byggeri, som – med passende hensyn til opbevaringsforhold og sikkerhed – også gav adgang til først og

fremmest børn og unge under uddannelse, men også for andre grupper af interesserede borgere, der skulle kunne komme tæt på kulturarven og arbejdet med at bevare den. Der syntes at være fantastiske perspektiver i at lade gæsterne komme tæt på museets arbejde i forhold til læringsforløb indenfor naturvidenskab, men også til sider af bevaringsarbejdet og mere abstrakte, men vigtige emner som hvorfor vi bevarer genstande, hvordan vi udvælger dem, og hvad genstandene kan fortælle eftertiden om vores tid og tidligere tider. Ud over de indlysende fordele for museet ved denne tilgang – at aktivere det glemte museumsarbejde – gav det også en positiv vision om hele området i stedet for alene at rumme den pligtfølelse, som et magasin også kan være præget af, nemlig at leve op til lovens krav.

Fra vision til finansering

I forlængelse af denne vision blev der i 2017 udarbejdet et enkelt og let læseligt prospekt med visualiseringer, både illustrationer af de væsentlige genstande, museet har i sin varetægt, og visualiseringer af det nye hus med fokus på læringsfaciliteterne. I december 2016 besluttede museets bestyrelse efter langvarige drøftelser om placering af et magasinbyggeri at takke ja til Aabenraa Kommunes tilbud

om at stille en grund til rådighed i et industriområde tæt ved motorvejen ved Rødekro og gav museets forretningsudvalg bestående af formand Jens Møller, næstformand Karl Erik Olesen og direktør Henrik Harnow mandat til at forhandle en aftale på plads. Beliggenheden var på mange måder rationel og den bedst tænkelige i forhold til de mange museer under Museum Sønderjylland, som er spredt ud over Sønderjylland.

Nu forestod den store opgave med et rejse midler til byggeriet. Museets bestyrelse havde over en kortere årrække afsat midler som museets eget bidrag til byggeriet, men museets økonomi kunne ikke indenfor en kortere årrække på egen hånd finansiere et byggeri. I 2017 blev der ad flere omgange forhandlet med det sønderjyske koordinationsudvalg bestående af de fire borgmestre og fire kommunaldirektører. Efter indstilling fra museets bestyrelse og direktørens præsentation for Det sønderjyske Koordinationsudvalg i november 2017 lykkedes det den 23. november 2017 at opnå tilsagn fra de sønderjyske kommuner om et fælles bidrag på 18,5 mio. kr. samt dækning af den betydelige fondsmoms, såfremt det lykkedes at sikre de eksisterende tilskud, som begyndte at tegne sig.

Kommunernes bidrag ville i kombination med museets eget bidrag muliggøre opførel-

sen af et magasin til opbevaring af genstande – dét man kunne kalde den lovpligtige model. Dermed ville Museum Sønderjylland kunne leve op til Museumslovens krav til opbevaring af genstande, men det ville ikke være en rationel og fremtidssikret løsning, og det ville ikke sikre virkeliggørelse af den fulde vision med fokus på udadvendte aktiviteter. Hvis man på den afsatte grund i Rødekro alene opførte et museumsmagasin, ville museets konservatorer skulle køre mellem værkstederne i Gram og Rødekro – det var langt fra en optimal løsning set i forhold til genstandene og personaleressourcerne.

Museets direktør havde parallelt med drøftelserne med kommunerne i andet halvår af 2017 indledt en dialog med flere fonde om det samlede projekt, som altså bestod af et tidssvarende magasin, en bevaringsdel med værksteder og laboratorier og – som noget helt nyt – en læringsdel til modtagelse af børn og unge under uddannelse, der kunne stifte bekendtskab med genstandene og bevaringsarbejdet og selv blive aktiveret i arbejdet. Især læringselementet og åbenheden over for offentligheden var med til at skabe interesse hos fondene, der så positivt på, at museet ville aktivere kulturarven og gøre den relevant og nærværende. Fondene noterede sig også, at der forelå et tilsagn om betydelig medfinan-

siering fra både kommuner og museum. Perspektivet og den nye vision flyttede afgørende på mulighederne. Fra A.P. Møller Fonden kom den 28. september 2017 tilsagn om et støttebeløb på 25 mio. kr., mens Augustinus Fonden den 2. november samme år gav tilsagn om støtte på 5 mio. kr.. Senere kom yderligere tilsagn om et tilskud fra Slots- og Kulturstyrelsen til et læringslandskab i tilknytning til byggeriet og et nyt røntgenanlæg.

Dermed var det samlede projekt til en sum af knap 80 mio. kr. ekskl. moms en realitet primo 2018. Museum Sønderjylland var langt om længe klar til at realisere ikke blot et magasin men den store model: et ambitiøst og fremsynet projekt, der ikke alene ville sikre ordentlig magasinering af museumsgenstandene, men også nye, tidssvarende faciliteter til konservatorerne, til Museum Sønderjyllands mediesamling og ikke mindst helt nye læringsforløb rettet mod børn og unge.

Nu ventede en meget stor opgave for Museum Sønderjylland, som både skulle gennemføre museets største projekt nogensinde og være bygherre på projektet – noget, museer ikke er vant til. Næste fase var i foråret 2018 at sende projektet Dit Museum – Din Kulturarv i EU-udbud og spændt at vente på, om nogen ville bygge Bevaringscenter Sønderjylland for den afsatte sum.

Udbud, konkurrence og vinderforslag

Af Henrik Harnow, direktør for Museum Sønderjylland fra 2016 til august 2021

Med den fulde finansiering af Bevaringscenter Sønderjylland gik projektet nu ind i en ny, afgørende fase i tæt samarbejde med Museum Sønderjyllands rådgiver, KUBEN Management. Der skulle nu udarbejdes et detaljeret udbudsmateriale, der muliggjorde, at opgaven kom i EU-udbud og forhåbentlig ville føre til spændende projekter, der kunne realisere visionerne. Ud over KUBEN som bygherrerådgiver blev arkitekt Per Anker Hansen yderligere tilknyttet som ekstern konsulent og fungerede som museets særlige rådgiver. Per Anker Hansen havde erfaring fra en lang række store projekter og havde desuden et godt kendskab til fondenes arbejdsform og forventninger. Fra KUBEN deltog arkitekt Nana Ussing Lunøe som projektansvarlig. Museet oplevede et særdeles godt parløb med begge rådgivere, og med et effektivt fokus på opgaven blev de hidtidige idéer og opgørelser forvandlet til et grundigt og omfattende udbudsmateriale.

Fra museet indgik særligt arkitekt Flemming Sørensen, afdelingschef for Viden & Samlinger Axel Johnsen, der fra august 2021 er direktør, samt daværende direktør Henrik Harnow i arbejdet, mens museets administrationschef Lisbeth Kristensen varetog den økonomiske side af opgaven i forhold til kommuner og fonde.

Som et interessant, men yderligere krævende udgangspunkt for opgaven bemærke-

de fondene, at der var en forventning om, at løsningen også arkitektonisk ville hæve sig over det almindelige industribyggeri. Arkitektur var således ikke en afgørende faktor, men indgik som en af flere parametre ved bedømmelsen af de indkomne forslag.

Fagfolk blev involveret

Frem til december 2018 blev der arbejdet med det omfangsrige udbudsmateriale, og denne proces involverede en række af museets fagfolk – særligt konservatorer, men også forvaltere, der tidligere havde deltaget i arbejdet, bl.a. Sean Rumley og Ander M. Olsen. Museets konservatorer, bl.a. enhedsleder Katja Niere og naturhistorisk konservator Trine Sørensen. I en senere del af forløbet, da bl.a. anskaffelse af røntgenanlæg var væsentligt, blev konservator Signe Nygaard inddraget i arbejdet.

Den 6. december 2018 kom projektet i et udbud, der strakte sig over tre måneder, men som på baggrund af ønsker fra potentielle tilbudsgivere blev forlænget med yderligere en uge. En række dokumenter indgik i udbudsbeskrivelsen, bl.a. den omfattende funktionsbeskrivelse på 42 sider suppleret med flere andre fyldige dokumenter. Der var desuden tilknyttet et notat udarbejdet af museet, som beskrev et fremtidigt besøg af en skoleklasse i bevaringscentret som inspiration for tilbuds-

giverne. På grundlag af en såkaldt prækvalifikation blev der blandt 15 tilkendegivelser i januar 2019 udvalgt tre konsortier, som blev inviteret til at afgive tilbud på opgaven. Som en del af udbuddet blev der i udbudsperioden gennemført en besigtigelse af grunden ved Rødekro og i sammenhæng hermed en præsentation af visionerne med mulighed for at få uddybet forhold knyttet til udbudsmaterialet.

Nu var spændingen stor – ville den udbudte opgave med en byggesum på 65 mio. kr. være interessant for dygtige tilbudsgivere set i lyset af de kravsspecifikationer, der var fastlagt i udbuddet? Museet havde, som det ofte er gældende i disse situationer, et givet beløb at bygge og indrette bevaringscentret for, og derfor valgte man en udbudsform betegnet omvendt licitation med forhandling, der betyder, at virksomheder, der byder på opgaven, skal kunne bygge og levere en totalleverance indenfor den aftalte pris. Udfordringen ved denne udbudsform er, at man kan stille så store forventninger i forhold til byggesummen, at opgaven bliver uinteressant at byde på, og det modsatte er naturligvis også en risiko.

Tilbud af høj kvalitet

Da fristen udløb den 2. april 2019, var der indkommet kvalificerede tilbud fra alle de inviterede. Herefter fulgte i maj 2019 en proces for

den nedsatte dommerkomité med gennemgang af tilbuddene og derefter forhandlingsmøder mellem dommerkomitéen og de pågældende tilbudsgivere, som efterfølgende havde mulighed for at tilpasse og justere tilbuddet i forhold til dommerkomitéens bemærkninger. Der indkom endelige tilbud fra alle tre konsortier – endog tilbud, som alle var af høj kvalitet, og som alle i princippet kunne have tilgodeset museets behov. Dommerkomitéens betænkning kom den 17. juni 2019. Der kan sagtens være situationer, hvor der er uenighed i en dommerkomité, eller hvor det er vanskeligt at vælge det bedste projekt, men dommerkomiteen var fuldstændig enig i sin indstilling.

De indkomne tilbud blev vurderet efter følgende hovedprincip, hvor kategorierne A og B talte med forskellig vægt jf. nedenfor:

A) Kvalitet (Arkitektur og funktion, tekniske løsninger, materialer og omfang af tilbudt byggeri)	80 %
B) Proces, organisation og tid	20 %

Trods de gode bud fra alle tre tilbudsgivere var der i dommerkomiteen ingen tvivl om at pege på BASE Erhverv A/S som vinder af udbuddet, idet tilbuddet fra dette konsortium bestående af BASE Erhverv A/S med underrådgiverne Friis & Moltke Architects A/S og Ingeniørfirmaet Vig-

go Madsen scorede bedst på begge kategorier, endog med god afstand til de øvrige to konkurrerende tilbud. Dommerkomitéen understregede i sin vurdering, at det var tydeligt, at "der er udvist et stort engagement og indlevelse i opgavebesvarelsen og lagt en stor indsats fra alle deltagere i opgaven". Derudover lød det om BASE Erhvervs vinderforslag, bl.a. at:

"Projektet afspejler en stor viden og kendskab til disponering af magasinbyggeri, og det er tydeligt, at der i designprocessen har været stort fokus på museumsgenstandes behov for at komme lige og sikkert igennem bygningen. Projektet afspejler generelt en særdeles god forståelse for vigtigheden af en god logistik – ikke kun for genstande, men også for ansatte og besøgende.

Byggeriet er i familie med det traditionelle byggeri i industriområder, men adskiller sig samtidig med sin varme farve og imødekomende, varierede og funktionsbestemte arkitektur. Indgangspartiet fremstår tydeligt og indbydende og skaber passende læ i det ellers åbne område og skaber en naturlig nysgerrighed i forhold til, hvad der foregår i bygningen.

Det ensartede materialevalg i facaderne sikrer ro og sammenhæng i opfattelsen af den i øvrigt volumenmæssigt varierede bygning.

Konservatorværkstederne i stueetagen samt kontorer og undervisningsfaciliteter er samlet

omkring et dobbelthøjt 'transitrum' med en sidegang, der medfører begrænsede gangafstande og koncentrerer 'livet' centralt i bygningen. Løsningen giver alle konservatorværkstederne dagslys. Rummet er velproportioneret, og det vil være attraktivt for gæster at kikke ned i transitrummet fra 1. salen, og de ansatte kan mødes, når de krydser hinanden i udførelsen af deres arbejdsopgaver."

Fin medieomtale

Projektet havde nået en ny milepæl – ikke blot var finansieringen for længst på plads, museet havde nu også et konkret tilbud på at bygge for den til rådighed værende sum og var klar til at indgå kontrakt med BASE Erhverv om opførelse af det, der endnu ikke formelt havde fået navnet Bevaringscenter Sønderjylland. Den 28. juni 2019 gennemførte Axel Johnsen og Henrik Harnow præsentationer for medarbejderne i Sønderborg, Haderslev og Tønder, ligesom pressemeddelelsen med visualiseringerne fra Friis & Moltke blev offentliggjort senere samme dag og opnåede fin medieomtale. Den 12. september 2019 underskrev Museum Sønderjylland kontrakt med BASE Erhverv om opførelse af det store bygningskompleks på en bar mark ved Rødekro, og projektet ændrede endnu engang karakter.

Dommerkomitéen, der bedømte de indkomne tilbud og valgte vinderprojektet, bestod af en række medarbejdere fra Museum Sønderjylland suppleret med eksterne fagdommere. Museets bestyrelsesformand Simon Møberg Torp deltog desuden i processen som observatør udenfor selve komitéen.

Museum Sønderjylland:

- Henrik Harnow
Direktør (frem til 1. august 2021)
- Axel Johnsen
Afdelingschef (direktør fra 1. august 2021)
- Lisbeth Kristensen, Administrationschef
- Lilian Matthes, Museumsinspektør
- Katja Niere, Enhedsleder i Konserveringen
- Flemming Sørensen, Arkitekt

Fagdommere:

- Per Anker Hansen, PAH Consult
- Andreas Pauck, Københavns Museum
- Sebastian Løck, Sweco Danmark A/S

Deltager i udvælgelses- og bedømmelsesprocessen som observatør uden stemmeret:

- Simon Møberg Torp
Bestyrelsesformand, Museum Sønderjylland

Rådgivere er tilknyttet udvælgelses- og bedømmelsesprocessen uden stemmeret:

- Nana Ussing Lunøe
Bygherrerådgiver Kuben Management
- Bjørn Frost Svensson
Advokat Kuben Management

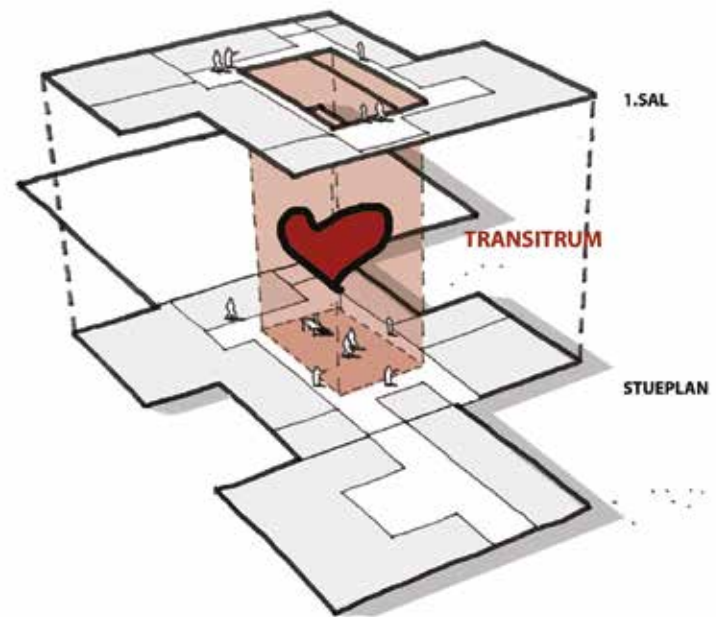
Fra udbud til færdigt projekt

Af Henrik Harnow, direktør for Museum Sønderjylland fra 2016 til august 2021

BASE Erhvervs vinderprojekt blev præsenteret op til sommerferien 2019, men projektet skulle derefter detailprojekteres. Det fandt sted i efteråret 2019, mens Museum Sønderjylland forberedte sig til en opgave, museet ikke tidligere havde prøvet: rollen som bygherre på et meget stort og teknisk krævende byggeri.

KUBEN Management skulle fortsætte som bygherrerådgiver for projektet, mens konsulent Per Anker Hansens opgave ophørte, da projektet var færdigprojekteret. Fra KUBEN havde især Nana Ussing Lunøe fulgt projektet tæt, men hendes rolle blev nu en anden, da ingeniør Thomas Schou blev knyttet til selve byggeprojektet og fulgte byggeriet fra start til slut som deltager på de omtrent månedlige byggemøder.

Fra påbegyndelsen af byggeriet på en bar mark i det nye industrikvarter Brunde ved Rødekro blev byggeriet fulgt af et byggeudvalg med en række gennemgående personer fra de respektive parter. Fra Museum Sønderjylland deltog arkitekt Flemming Sørensen, afdelingschef Axel Johnsen og direktør Henrik Harnow. Senere i processen kom museets nye enhedsleder for Bygninger & Teknik, ingeniør Kaare Lykke Lauridsen, til at spille en vigtig rolle helt frem til overtagelsen og den efterfølgende drift af anlægget. Fra BASE

Transitrummet er tænkt som samlingspunktet eller hjertet i bevaringscentret. Her er adgang til værksteder, genstande og magasin i stueplan – og med kig ud over arbejdsområdet fra undervisningslokalene på 1. sal. Tegning: Friis & Moltke

Erhverv deltog Jeppe Brøndahl og Jonas Gaardsted Madsen som dagligt ansvarlige på byggepladsen med Klaus Meidahl Højen som projektansvarlig på vegne af BASE. Desuden deltog Jesper Lund fra Ingeniørfirmaet Viggo Madsen. Han fungerede som mødeleder

og førte referater fra møderne gennem hele processen. Fra Friis & Moltke deltog arkitekt Preben Christensen ad hoc i møderne. Denne gruppe har med lejlighedsvis deltagelse af eksterne parter og andre medarbejdere fra Museum Sønderjylland fulgt byggeriet og ført de løbende drøftelser og truffet beslutning om de mange detaljer, som er nødvendige at foretage i et så komplekst byggeri som Bevaringscenter Sønderjylland. Parterne har haft en velfungerende proces, og byggeriet rummede heldigvis kun få overraskelser. Første møde i denne gruppe fandt sted før byggeriet blev sat i gang og fandt sted den 16. september 2019.

Udskiftning af jorden

Da byggeriet gik i gang med rydning af grunden i vinteren 2019-2020, var kendskabet til arealet baseret på landmålerundersøgelser og et antal boreprøver udført flere år tidligere før købet af arealet. Grunden havde tidligere været en del af jordtilliggendene til en gård, som nu var nedrevet, men området havde gennem en årrække fungeret som grusgrav. Da BASE og entreprenørfirmaet Freiberg fra Tønder, der udførte alle jordarbejderne, begyndte at flytte muldlaget til en efterhånden meget stor jordstak på grunden, viste det sig relativt tidligt, at bæreevnen var meget vari-

erende og visse steder krævede udskiftning af store mængder jord. Dette var den eneste væsentlige merudgift, som byggeriet rummede, og Museum Sønderjylland var i stand til at håndtere den indenfor museets ramme for byggeriet.

Byggeriet var begunstiget af fornuftigt vejr på nær den seneste vinter 2020-2021, hvor der i en kortere periode lå sne. BASE Erhverv og rækken af underleverandører har derfor langt overvejende kunnet arbejde på alle tidspunkter af året, og dermed har byggeriet kunnet holde den fastlagte tidsplan. Trods bekymring undervejs for, om corona-situationen kunne medføre stop af byggeriet, kom det aldrig dertil. Byggeriet fortsatte derimod uden stop og i uforandret tempo frem til afleveringen indenfor den aftalte tidsramme. Yderligere opgaver kom naturligvis til. Valg af røntgenudstyr var en stor opgave, mens indretning og inventar til kontorer og arbejdsrum, udformning af stort udendørs læringslandskab og detailbeslutninger om IT-installationer trods alt nok var i den milde ende af, hvad den type projekter ofte fører med sig.

Overdragelse af byggeriet

Et byggemøde den 27. april 2021 – møde nr. 19 – blev det sidste formelle byggemøde. Op

På besøg på fabrikken CRH Concrete i Esbjerg, hvor der blev lavet indfarvningsforsøg. På facadeelementet under opbygning ses bagsiden af facaden, hvor på isolering opbygges, inden den bærende bagvæg støbes. Foto: Flemming Sørensen

Detalje af "bindingsværket", betonfarve og tekstur vurderes forud for produktion af de mange betonelementer, der skal bruges på bygningens facade. Hvert element måler ca. 3,5 x 9,5 meter. Foto: Flemming Sørensen

til overdragelsen fulgte dog flere dages meget grundig mangelgennemgang, hvor hvert eneste rum og alle flader blev besigtiget flere gange med henblik på at udpege mangler og aftale udbedring.

Som planlagt kunne BASE Erhverv ved en lille ceremoni for byggeudvalget tirsdag den 15. juni 2021 overdrage byggeriet til Museum Sønderjylland. Magasinet var da stort set afsluttet og skulle nu sættes i drift. På et be-

styrelsesmøde den 18. juni 2021 kunne Henrik Harnow afrapportere mange års arbejde for Museum Sønderjylland og informere om, at processen var til ende, og at budgettet var overholdt – samt at et fantastisk flot bevaringscenter nu stod klart.

Nok var byggeprocessen ny og krævende for museet, men forude venter en anden meget omfattende opgave, som egentlig består af flere led: museets ansatte skal flytte sam-

men og skabe en ny, levende arbejdsplads og et godt og sikkert arbejdsmiljø. Læringsfaciliteterne skal sættes i spil og byde gæster indenfor, og ikke mindst skal der nu ske en meget omfattende flytning af genstande til det nye magasin. Det første, der bliver flyttet, er de mange genstande, der hører til museets store samling af kunst.

Grunden på Voldbrovej er 20.000 m²

Bevaringscentret er 6.000 m²

Læringsarealet udenom er 10.000 m²

Køregård og p-pladser udgør 4.000 m²

I helikopterperspektiv ser man tydeligt den opdelte adgang til bevaringscentret: Øverst personale- og gæsteparkering og nederst genstandenes vej ind i magasinet. Tegning: Friis & Moltke

Stakken blev næsten dobbelt så stor som beregnet, da der skulle fjernes mere end de normale 60 cm muld over alt på et areal på 10.000 m². Det betyder, at grundens terræn er hævet tilsvarende mere i forhold til de første beregninger.

Klimastyringen i bevaringscenteret er inspireret af det princip, som kaldes "passiv klimastyring", og som låner byggematerialernes naturlige evne til at afgive og optage varme på en måde, man kender fra gamle massive bygninger. Af den grund er betongulvet støbt direkte på det kapillarbrydende lag uden isolering, for derved at kunne udnytte jordens konstante temperatur, så gulvet køler om sommeren og varmer om vinteren. På den måde opnås lavere driftsomkostninger.

Hovedledningen til regnvandskloak, der løber tværs under bygningen, er det første der støbes ned i jorden.

Støbning af fundament-renden til de bærende skillevægge i magasinet. Mens de fleste indervægge er 200 mm, er ydervæggene mere end det dobbelte – 475 mm.

Fiberarmeret beton bliver pumpet ud, da gulvet i magasindelen skal støbes i et 18 cm tykt lag. Laget er hærdet efter 28 dage.

Det kræver en stor anhænger til lastbilen, når de store betonelementer ankommer til byggepladsen.

Betonelementerne er ikke gennemfarvede og lyser gråblegt fra indersiden af byggeriet.

Det ligner nok legoklodser, men det er de tunge betonelementer, der bliver hejst på plads rundt om det færdigstøbte betongulv. Øvelsen med at få sat elementerne på plads tager mindre end to uger.

Kranen skal løfte betonelementerne rundt og må arbejde fra midten af byggeriet. Derfor bliver den midterste del af betongulvet først støbt til allersidst, når kranen er færdig med at hejse alle elementerne på plads.

De indfarvede betonelementer er endnu ikke færdigmonterede, men syner allerede af noget i landskabet.

Bærende bjælker til dækket og etageadskillelsen hejses med kran hen til byggeriet, hvor de monteres.

Færdigt ser det ud, men billedet snyder. Selv om den markante røde bygning ser færdig ud i juli 2020, da den har rejst sig som en tydelig markør i landskabet, er den endnu blot en skal.

Såkaldte blådreng
stiver indervægge af
i det, der skal blive
bevaringscentrets
tømrerværksted.

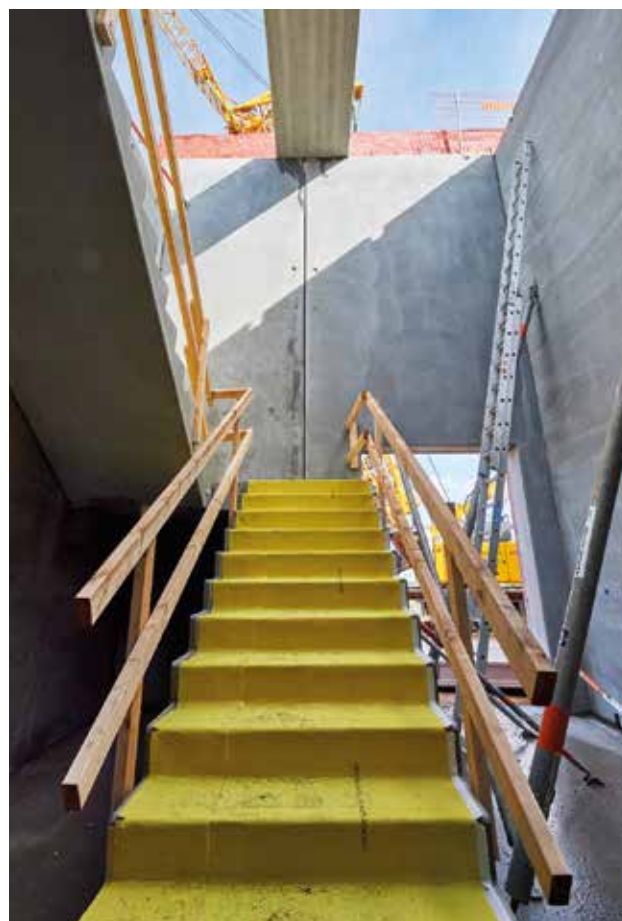

Huldækket er endnu vådt og ligner langt fra det kommende administrationskontor, der skal være i den ene ende af 1. salen.

Bevaringscenteret har flere tekniske rum, hvor de tekniske installationer samles – blandt andet dette mindre rum i selve magasindelen.

Der passes på trappetrinene til 1. salen, mens byggeriet står på.

Fredag den 25. september 2020 lykkedes det at invitere til det traditionelle rejsegilde for Bevaringscenter Sønderjylland på trods af den uvante og begrænsende coronasituation. De inviterede gæster kunne glæde sig over at høre, at byggeriet skred rettidigt fremad og forventedes at kunne være klar ni måneder efter - og det holdt stik. På grund af coronasituationen måtte gæsterne, der ud over repræsentanter fra de fire sønderjyske kommuner talte repræsentanter fra bygherre, Slots- og Kulturstyrelsen og enkelte af Museum Sønderjyllands medarbejdere, sidde med afstand. Det lod sig sagtens gøre i bygningens store, midterste transitrum, hvorfra der både vil blive adgang til selve magasinet og til de værksteder, hvor konservatorerne frem over skal have deres arbejdsplads.

Ud over Museum Sønderjyllands daværende direktør Henrik Harnow, som gav en introduktion til centret, bød museets bestyrelsesformand Simon Møberg Torp velkommen, mens borgmester Thomas Andreasen fra Aabenraa Kommune og enhedschef fra Slots- og Kulturstyrelsen, Ole Winther, holdt tale om det kommende byggeris betydning. Efter serveringen, der også var påvirket af coronasituationen og derfor blev holdt som portionsanretninger, viste Axel Johnsen og Henrik Harnow deltagerne rundt i byggeriet gruppevist. Efter myndighedernes foreskrifter måtte festligholdelsen toppes med mundbind og håndsprit, men det ændrede ikke på, at det var en god og vigtig dag i Museum Sønderjyllands historie.

Et af flere ventilationsanlæg på vej til at blive tilsluttet i et af teknikrummene.

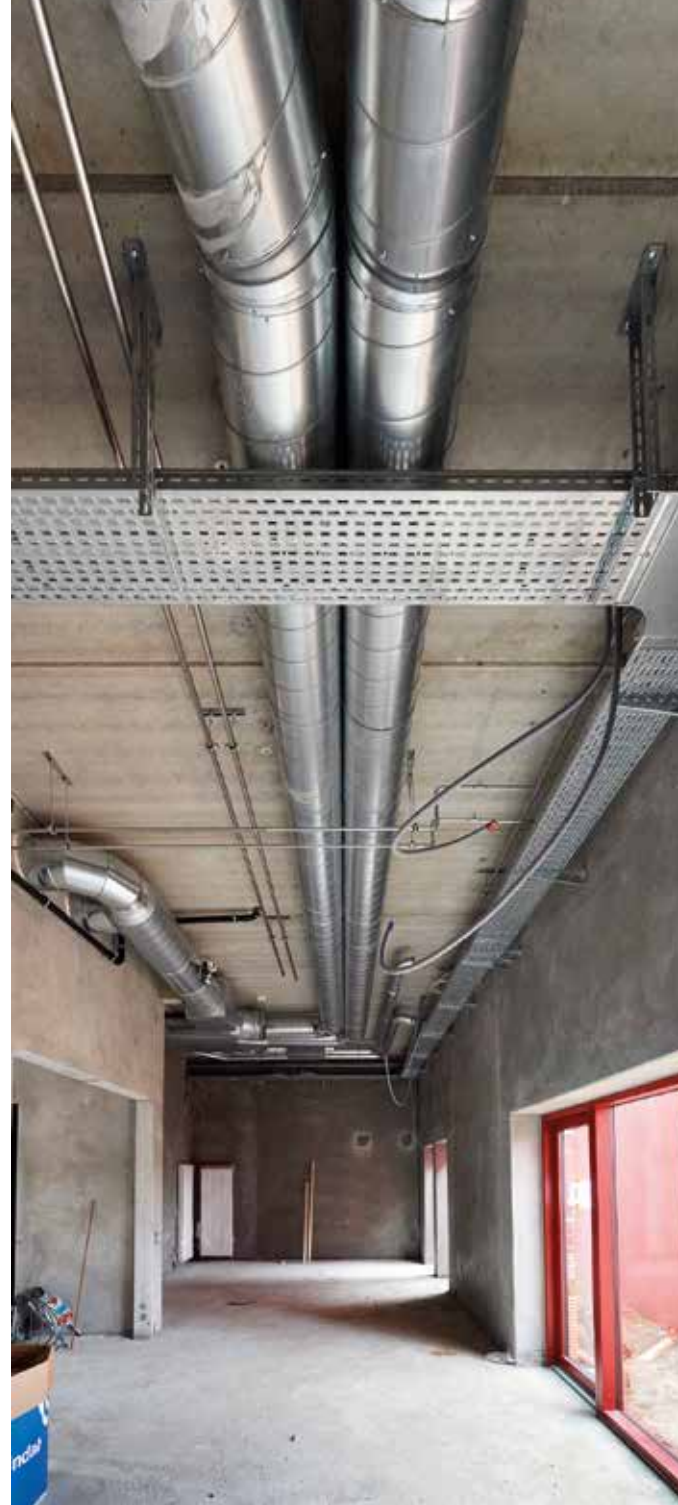

Et af flere ventilationsanlæg på vej til at blive tilsluttet i et af teknikrummene.

Vinduer og døre lukkede effektivt for kulden, da sneen vinteren 2021 faldt over byggepladsen.

Inden loftspladerne kom på, var der kig op til de store ventilationssystemer i konservatorernes værksteder.

Den røde farve går igen flere steder indvendigt – som her i en vindeltrappe, der fører fra transitrummet og op til administrationens lokaler.

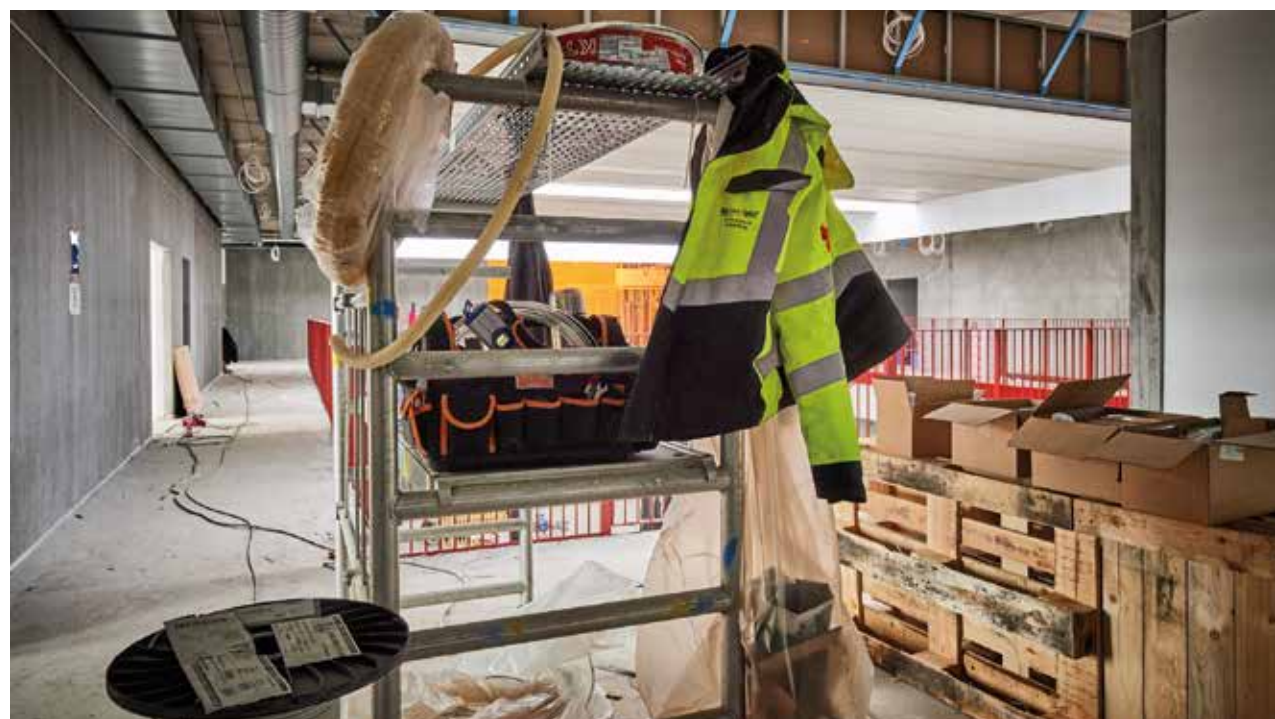

Rækværket monteres i bunden og skal siden finjusteres, så det sidder lige.

▲ Teknikrummene lever op til deres navn undervejs i byggeprocessen. Her et rum i stueplan.

Fra hjørnet med det store teknikrum og det kommende auditorium på 1. sal er der kig ud over transitrummet.

Epoxymalingen skal smøres på i ét flow for at give den glatte overflade. Den røde farve, som ses andre steder i indretningen og naturligvis udenpå, giver transitrummet et markant udtryk.

Der er endnu ikke fuget omkring ruden ind til auditoriummet, da det sidste bygherremøde finder sted i april 2021. Frem over er det skolebørn, som skal indtage deres madpakker i de her omgivelser.

Indgangspartiet klar til flisebelægning.

Indgangspartiet byder nyankomne velkommen med kig ind til konservatoreernes værksteder.

Arkitekten: Monolitten er landet

Af Malene Birkelund, kommunikationsansvarlig i Museum Sønderjylland

En monolit er et geologisk fænomen – en stor sten, som har løsrevet sig fra et fjeld. Men det er også ordet, som Friis & Moltkes kreative chef, arkitekt Thomas Ruus Christensen, benytter, når han beskriver Bevaringscenter Sønderjylland, som virksomheden har tegnet. Ordvalget skyldes, at bygningen skal rumme tre forskellige funktioner og samtidig udtrykke én samlet helhed.

Thomas Ruus Christensen fortæller: "Op-gaven lød på at forene den grove industrielle logistik, der tillader trucks og ladvogne at køre til med nye fund, med det sirlige arbejde med skrøbelige genstande i forbindelse med konservering. Oveni skal der være plads til, at skoleklasser kommer på besøg og får indblik i det arbejde, der foregår i museums-kulissen. Vores idé er at blande de tre forskellige afdelinger, der flytter sammen, uden at gå på kompromis med de rationelle arbejdsgange, der finder sted på en arbejdsplads som denne".

Løsningen blev et dobbelthøjt transitrum, der samler de tre afdelinger og kommer til at fungere som museets hjerte, idet det ligger midt i bygningen. Fra læringsfaciliteterne på første sal er der kig fra en svelegang eller rundgang og ned til arbejdet med kulturarven i konserveringen og magasinet. Begge dele befinder sig i stueetagen nedenunder.

Ønsket om at bygge et hus, der skal rumme tre forskellige funktioner og formidle vores fælles historie, kan ifølge Thomas Ruus Christensen allerede ses udefra, når man kommer kørende til stedet. Først og fremmest i den indfarvede røde beton, men også i træindstøbningerne på byggeriets velkomstsider. For nogle vil de sende tanker hen på fortidens byggeri.

Et ansigt udadtil

"Det var vigtigt for os at lave et ansigt på bevaringscentret ud ad til, som dels får bygningen til at skille sig ud fra de øvrige bygninger i området, og dels får besøgende til at standse og fundere over, hvad det mon er, de ser: Er det en variation over ornamenter som bindingsværk kendt fra historiske bygninger, er det runer, eller er det inddelinger med referencer til den orden, der må findes inde i et magasin? Svaret er op til den, der ser", siger Thomas Ruus Christensen, der også er leder af virksomhedens konkurrence- og udviklingsafdeling.

Den røde farve fremmaner måske et fjerde billede hos den besøgende:

"Det røde farvepigment er også valgt, fordi farven kendes helt tilbage fra oldtiden, hvor man benyttede jernoxid til farvning, og vi kender farven fra vores gamle kirker, historiske

bykerner og den røde teglfarve. Her ønskede vi at bruge den på en moderne måde”, siger Thomas Ruus Christensen.

Idéen med bevaringscentrets udformning rækker længere ud end til at få historien ind i arkitekturen. Thomas Ruus Christensen forklarer, at grunden uden om bygningen også er en del af fortællingen.

”Den bliver et levende og bakket læringslandskab med blandt andet tingsted og gravhøj, som opføres af den overskudsjord, der altid er en del af så stort et byggeri. Selvfølgelig vil landskabet være kunstigt skabt, men det vil alligevel vise den proces, et museum er en del af: At man graver fund op af jorden, rensrer det og udstiller det”, siger han.

Husets røde farve kan ses indenfor

Det historiske greb i palettens røde farve fortæller i kontor- og undervisningsfaciliteter på byggeriets førstesal, hvor udstillingsarkitekt Mette Ørnstrup har stået for indretningen – ligesom hun har i den øvrige del af byggeriet. Hun har lagt vagt på at benytte andre farver fra den historiske farvevifte som kontrast til den røde farve, der skinner ind udefra.

”Jeg er vild med farver, men da huset allerede er rødt, har jeg valgt at lade den ydre farve være styrende for de enkeltstående kontrastvægge, der males inde i kontorlokalerne.

Farverne gul, blå, grøn er fra 1780-1850’erne, og de giver et blødt lys i kontormiljøerne i administrationen, hvor forvalteren og mediearkivet holder til. I biblioteket danner en grå væg kontrast til de hvide vægge samtidig med, at den fungerer som en projektionsvæg”, siger Mette Ørnstrup.

”Den røde farve kunne være et benspænd, men i stedet for at opfatte den sådan, har jeg valgt at se den som en foræring til byggeriet. Den er en rettesnor for indretningen indenfor. Man kan sige, at da det mest vilde farvevalg var taget udenfor, var min opgave at sikre ro indenfor. En ro, der sætter fokus på byggeriet, og som sikrer, at Bevaringscenter Sønderjylland er et sted, som man havde lyst til at være”.

Alle skal føle sig hjemme

Indretningen skal altså ikke forsøge at overdøve det imponerende røde hus, der med sine tekniske installationer i sig selv er en fascinerende fortælling, lyder det fra Mette Ørnstrup. Derfor har hendes andet design-greb været at vælge klassiske møbler, som er funktionelle og smukke uden at være voldsomt eksklusive steder, hvor der skal være mange. På den måde kan hun omvendt fyre mere op under indretningen på udvalgte steder som biblioteket, hvor et stort, smukt egetræsbord med

læderpolstrede stole og en grøn reol sætter rammen.

"Det skal være et hus, som alle kan have glæde af og føle sig hjemme i. Funktionaliteten er i højsædet, og af den grund har jeg valgt at satse på velkendte og gennemtestede møbler", siger hun.

Eksempelvis ses Arne Jacobsens 7'er stole i tre forskellige udgaver på Bevaringscenter Sønderjylland – en almindelig stol, en høj barudgave og en i blødt, lysebrunt læder. Stole-

ne kombineres med en anden klassiker – den hvide, foldede Le Klint-lampe – og et nyt design: det praktiske, koksgrå bord fra Hay.

Hovedfarven i byggeriet er brunrød (RAL 3011) som går igen i gulve, døre og vinduer, og betonen er tilpasset denne farve.

Facaden ud mod Voldbrovej har fået markeringer i murværket, som enten kan sende tankerne mod bindingsværk, magasinmoduler eller runer – alt efter temperament. Her ses elementerne fra bevaringscentrets nordvestlige side, hvor der er anlagt en parkeringsplads.

Fælleskontoret på bevaringscentrets første sal kommer til at huse magasinets medarbejdere. Her har den ene hvide væg fået en svag grøn farve, der historisk er kendt fra 1780-1850, og som spiller sammen med bygningens markante røde farve.

Biblioteket på førstesalen skal også fungere som kantine for de gæster, der måtte komme i Bevaringscenter Sønderjylland. Lige nu mangler et stort mødebord, men alligevel fornemmer man det klassiske farvevalg, som går igen i farver på både vægge og møbler og i alle rum.

Udenfor er der sat rigtige stolper, som viser huse, der er fundet forskellige steder i Sønderjylland. Her kan formidlerne bruge stolperne i undervisningen, når de skal forklare nutidens unge om, hvordan mennesker i fortiden byggede huse.

Læring - både ude og inde

Af Flemming Sørensen, arkitekt, og Malene Birkelund, kommunikationsansvarlig, begge Museum Sønderjylland

På mange måder minder Bevaringscenter Sønderjylland om Københavns Museums nye magasin i Høje Taastrup, men på ét punkt adskiller de to sig væsentligt fra hinanden: Bevaringscenter Sønderjylland er tænkt som en formidlingsenhed, som læner sig op ad museer. Ved at invitere grupper indenfor og formidle det arbejde, museer har med at passe på genstandene, skal bevaringscentret fremme en forståelse for arbejdet med at bevare kulturarven.

Fra begyndelsen var tanken at lade formidlingsfunktionerne være rettet mod skoleelever, men også borgere i bred forstand skal med tiden kunne deltage i formidlingsaktiviteter. Funktionalitet var derfor i fokus, da læringsfaciliteterne blev indrettet på 1. salen. Lokalerne består først og fremmest af et arbejdsrum – et formidlingsrum – udformet som et laboratorium, men her er også et auditorium, som kan inddrages, ligesom der er særskilte praktiske faciliteter som lounge og garderobe.

Let adgang ud og ind

Formidlingsrummet udgør kernen i den indvendige formidling, og det er tanken, at eleverne her bliver iklædt både kittel og viden, som gør det muligt for dem selv at arbejde med genstandene. Da formidlingen finder

sted både inde og i området uden om Bevaringscenter Sønderjylland, kan man let komme til udeområdet fra 1. salen via en udvendig trappe.

Idéen om at lade omgivelserne smelte sammen med læringen opstod oprindeligt hos vinderarkitekterne fra Friis & Moltke. Den store grund på 20.000 m², som ud over byggeriets 6.000 m² tæller et udenomsareal på 10.000 m², når parkeringspladser, køregård og tilkørselsforhold er fratrasket, er født med muligheden for en udvidelse af byggeriet. Oprindeligt var området derfor alene tiltænkt traditionel dansk beplantning med græs og almindelige danske træsorter. Sådan er det langt fra blevet. På baggrund af udbudsmaterialet digtede arkitekterne i stedet frit over, hvordan man kunne anlægge det rekreative grønne område rundt om bevaringscentret, så man samtidig ville få mulighed for at inddrage det til læring, og idéen blev hurtigt absorberet i projektet.

Læringslandskabets idé

Et læringslandskab ved et museum er ganske vist kunstigt skabt, men bidrager alligevel til den fortælling, der løber som en rød tråd gennem hele tanken omkring bevaringscentret: Landskabet er med til at vise den kæde af processer, der forbinder de mange

forskellige led i museumsarbejdet, og som begynder med, at man finder en genstand i jorden, undersøger den, konserverer den og udstiller den.

For arkitekt og kreativ chef hos Friis & Moltke, Thomas Ruus Christensen, tog tanker om læringslandskabet for alvor form, da han besøgte Museum Sønderjyllands ny-erhvervede grund i Brunde og siden administrationsbygningen på Aastrupvej i Haderslev. Det første sted adskilte arealet sig fra de omkringliggende erhvervsudstykninger ved at befinde sig på kanten til store naturvidder, og det andet sted overraskede ham ved allerede at være indlemmet i et læringslandskab: Bag museets administration er der skabt et mindre frilandsmuseum bestående af blandt andet historiske, sønderjyske gårde og bygninger, nyttehave samt en sjælden stubmølle.

Et generøst projekt

"Det virkede naturligt for os at udnytte det store jordstykke uden om bevaringscentret og den overskudsjord, et byggeri altid bidrager med, til noget positivt, samtidig med at vi på den måde tydeliggjorde bevaringscentrets forskellighed fra Brunde-områdets øvrige bygninger. Ved at inddrage udenomsarealerne fremstår hele projektet mere generøst,

fordi et aktivt og sanseligt udeområde spiller op ad den mere stringente magasinbygning, som ellers ikke efterlader så mange arkitektoniske muligheder", siger Thomas Ruus Christensen.

Resultatet af arkitekternes overvejelser blev et læringslandskab bestående af gravhøj, detektorplads, tingsted, bosted og scene, som straks faldt i god jord hos både byggeudvalget og formidlerne i Museum Sønderjyllands afdeling Undervisning & Læring. En gruppe fra museet blev nedsat – den bestod af arkitekt Flemming Sørensen, enhedsleder for Læring & Uddannelse Merete Essenbæk, Henrik Harnow og fik bistand fra enhedsleder for Bygninger & teknik, Kaare Lykke Lauridsen. Praktiske overvejelser som vedligehold, hærværk og overvågning blev diskuteret, men det samme blev æstetikken og formidlernes forventninger til området. Ønsket var at etablere et landskab, som både fungerer som en slags rekreativ park og som læring for de elever, der forventeligt vil indtage bevaringscentrets undervisningslokaler.

Om at lege med historien

Fra 1. salen i bevaringscentret fører en trappe direkte ned til læringslandskabet, der breder sig syd og øst for bygningen. Neden for trappen er etableret et soldested, hvor elever

kan vaske de fund, de har gjort i den etablerede udgravning lidt derfra, hvor de har kunnet prøve at bruge en metaldetektor. Ved siden af udgravningen er placeret et tingsted eller en cirkel udformet med cementpullerter, som eleverne kan sidde på. Ligesom med de øvrige læringselementer på grunden har det ikke været tanken at etablere elementer, der 1:1 ligner historiske monumenter kendt fra landskabet. Derimod har adskillelsen fra det historisk korrekte været et opmærksomhedspunkt.

Vedligeholdelsesfrit udeområde

En rund scene med siddekant er etableret i det sydøstligste hjørne af grunden, mens det nordligste stykke er blevet brugt til at genskabe stolpehullerne til tre sønderjyske bosteder. Ved at placere cementpullerter dér, hvor hullerne er fundet, kan eleverne frem over prøve at måle op, som arkæologer ville gøre det. Området, som med tiden vil få en ensartet vækst i form af en vedligeholdelsesfri blomstereng, har landskabsarkitekter fra Green Sustainable Landscape Aps stået for.

Tingstedet i husets sydlige side adskiller sig på to måder fra originale tingsteder rundt om i Danmark: dels ved dets udformning – her er opsat betonpulter, som eleverne kan sidde på frem for kampesten. Dels er der mange flere siddepladser, for her skal være plads til en hel skoleklasse, når eleverne skal sidde her og fremlægge for hinanden, drøfte dagens læring eller modtage undervisning.

I den sydøstlige del af grunden er en kunstig gravhøj etableret ved siden af en scene, som også er tænkt til at anvende i formidlingssituationer. Selve grunden bliver beplantet med klassiske danske træer og buske og anlægges som en blomstereng, der ikke kræver stort vedligehold.

Uden for elevernes komplette laboratorium på 1. sal findes en altan med håndvaske, hvor de kan rense deres fund, inden de tager dem med indenfor for at undersøge dem nærmere.

På 1. sal er et stort laboratorium, hvor skoleklasser kan arbejde med fundne genstande, mens formidlere fra Museum Sønderjylland forklarer hvordan og hvorfor man konserverer. Faciliteterne inviterer til et helt nyt møde med museumsgæsterne om kulturarven.

Et større auditorium til gæster i formidlingsafsnittet på 1. sal er etableret lige ved siden af laboratoriet. Herfra er der godt kig ud og ned i transitrummet på stueplan, hvor konservatorerne arbejder.

Det første, som dagens gæster i Bevaringscenter Sønderjyllands formidlingsafdeling møder, er loungeområdet.

Udflytningen fra de gamle magasiner

Af Axel Johnsen, direktør fra august 2021

Forberedelserne til flytningen af samtlige 290.000 museumsgenstande begyndte i efteråret 2018. Her blev der nedsat et udvalg, der fik til opgave at skitsere de overordnede principper for den store proces. Hvad var den mest logiske rækkefølge at tømme de gamle magasiner i? Hvor grundigt skulle hver enkelt genstand klargøres og pakkes? Hvem skulle gøre det – og ikke mindst: Hvor lang tid ville det tage? Det stod fast, at flytningen ikke måtte blive et evighedsprojekt, som ville lamme museet i årevis og blokere for, at der kunne lånes ud til kollegamuseer. Det var nødvendigt med en ambitiøs, men realistisk tidshorisont. Det skulle tage fire år, og forberedelserne skulle begynde med det samme, således at en stor del af genstandene skulle være på plads på hylderne ved indvielsen. Senest to år efter indvielsen skulle flytningen være fuldført.

Flytteholdet går i gang

Dermed var rammen sat, og flytteudvalget kunne nu vurdere behovet for udførende personale og en logisk rækkefølge for tømningen af de gamle magasiner. Skulle ønsket om at fylde magasinet hurtigt efter indvielsen opfyldes, måtte forberedelserne i gang tidligt, og samlingerne opmagasineres midlertidigt i en lejet lagerhal, som var til rådighed i Sønder-

borg. I alt blev flytningen alene budgetteret til 5,5 mio. kr. foruden lønnen til de faste medarbejdere i det kommende flyttehold, der skulle arbejde med flytningen i 44 måneder. I virkeligheden var udskrivningen væsentligt større: Rundt omkring på lokaliteterne begyndte enhederne nu arbejdet med at få så meget som muligt klar, inden flytteholdet kom til byen. Gennemgang og udskillelse af delsamlinger, som længe havde været planlagt, blev nu speedet op og gennemført – nogle med, andre uden tilskud fra Slots- og Kulturstyrelsen.

Flytteholdet begyndte arbejdet i maj 2018 i Tønder, hvor den relativt lille samling (220 m³) fungerede som en slags prolog før de væsentligt tungere etaper i Aabenraa, Sønderborg og Haderslev. Flytteholdet fik rutine og håndslag og kunne for hvert nyt sted gå mere og mere præcist til opgaven. Alligevel kom ingen af flytteholdets dage til helt at ligne den foregående, og det blev en vigtig del af holdets hverdag at træffe hurtige beslutninger, efterhånden som hylderne, pallereolerne og gulvarealerne skulle tømmes. Værst var det, når genstandene var beskadigede eller angrebet af skimmelsvamp eller borebiller – så måtte konservatorerne rykke ud og rådgive eller tage genstandene under behandling. I andre tilfælde havde genstande mistet deres museumsnummer, som måske engang hav-

Flytteholdet har siden efteråret 2018 været i gang med at nedpakke og flytte samtlige knap 290.000 genstande, der har været fordelt i Museum Sønderjyllands mindre magasiner. De første genstande flyttes ind i sensommeren 2021, men arbejdet fortsætter et par år, før alle genstande er på plads i magasinet i det nye bevaringscenter.

Foto: Axel Johnsen

de fremgået af et manilamærke. Her måtte museumsinspektørerne prøve at finde genstandene i databasen. I sjældne tilfælde måtte jagten på et museumsnummer opgives og genstanden sættes til side med henblik på en eventuel ny registrering eller udskillelse. Og i endnu andre tilfælde var genstandene ganske enkelt for store eller for uhåndterlige – her

måtte der trækkes på professionelle flyttefolk. Eksempelvis kan det nævnes, at det blev nødvendigt at bryde en væg ned for at få en stammebåd ud. Vores forgængere havde for mange år siden muret en væg op uden at tænke på, om de ting, der lå i rummet, nogensinde kunne komme ud igen.

Desinficerede genstande

Museumsfolk er generelt ikke bange for noget – måske med undtagelse af borebiller, sølvfisk og skimmelsvamp, der er farlige for genstandene, og som kan formere sig, hvis ikke der gribes effektivt ind. Derfor blev alle pakkede pallekasser sendt enten igennem museets anoxia-anlæg, hvor ilten suges ud, så alt levende bliver kvalt eller gennem en til formålet lejet frysecontainer, hvor krybet og skimlen bliver frosset ihjel ved -38°C .

Gradvist uge for uge og måned for måned blev de 840 m^2 i mellemmagasinet fyldt op med færdigpakkede, registrerede og desinficerede museumsgenstande – klar til at blive kørt direkte på reolerne i Rødekro. I efteråret 2019 blev Kulturhistorie Aabenraa tømt (296 m^3), og dernæst rullede flyttekaravanen til Sønderborg Slot, hvor arbejdet i det 1400 m^3 store magasin stod på i næsten hele Genforeringsåret 2020. Dernæst blev det samlingerne fra det hedengangne Midtsønderjyllands

Museum i Gram (150 m³), og lige før Bevaringscenter Sønderjylland stod færdigt i juni 2021 blev også magasinet i Løgumgårde (300 m³) pakket ned. Ved redaktionens slutning i sommeren 2021 var mere end halvdelen af museets genstande klar til at flytte ind – i ét stort ryk i oktober 2021.

En stor logistisk opgave

Halvdelen af museets samlinger, der flyttes på bare én måned? Ingen blandt museets personale har nogensinde prøvet kræfter med så stor en mundfuld af genstande, der skal opstilles forsvarligt, pakkes ud og lægges på deres nye reoler, i stenskuffer, i tekstilskuffer eller i højsikkerhedsboksen. Processen kræver ikke bare ekspertise men også professionel smidighed og overblik, så man kan kaste sig over dét, der er på vej til at give flaskehalsproblemer. Noget vil blive fordelt direkte ved ankomsten, andet får lov til at stå i et par år,

mens processen med pakningen af hele anden halvdel af museets samlinger står på.

Forude venter flere krævende stationer: Et stort og vanskeligt magasin i Christiansfeld, der blandt andet rummer mange bygningsdele, museets store samling af fotos og arkivalier i MSJ's Mediearkiv i Aabenraa (det forhenværende ISL - Institut for Sønderjysk Lokalhistorie), kunstværkerne i Tønder og på Brundlund Slot – og i januar 2023 kommer turen til hele den arkæologiske samling i Haderslev.

Det bliver en symbolsk begivenhed den dag, den allersidste genstand fra Haderslev lægges på plads i det nye magasin. Museet i Haderslev er Museum Sønderjyllands ældste, og de første genstande blev skrevet ind i protokollen ved grundlæggelsen i 1887. Når denne del af den regionale kulturarv flytter ind i Bevaringscenter Sønderjylland, sluttet ringen i det sønderjyske museumsvesen – i hvert fald på samlingsområdet.

Konservatorer og bygningsteknikere får indblik i funktionerne på deres kommende arbejdsplads, juni 2021.

Alle funktioner samlet i ét hus

Af Axel Johnsen, direktør fra august 2021

Det store transitrum med det røde gulv er bevaringscentrets hjerte. Det er til alle sider omgivet af porte og døre, som fører ind til konservatorernes værksteder, sandblæsningsrummet, fotorummet, røntgenrummet og et par andre behandlingsrum. Her er både plads til genstande og de medarbejdere, der skal arbejde med dem. Alt, hvad de har brug for, er lige ved hånden.

Et tostrenget anlæg

Når museet indsamler genstande, er der ofte risiko for, at der er blinde passagerer med ombord: skimmelsvamp, borebiller eller andet kryb, som med foruroligende appetit nedbryder de genstande, de har taget ophold i. Udryddes de ikke, kan de sprede sig til de andre genstande i magasinet. Derfor er Bevaringscenter Sønderjylland i sin grundlæggende form indrettet som et tostrenget anlæg, hvor den ene kanal er til udgående trafik, den anden til indgående. På den måde undgår vi, at rene genstande på vej ud befinder sig i samme rum som skimmelbefængte genstande, der eksempelvis lige er kommet ind fra en fugtig kælder.

Den urene adgang byder på fire behandlingsmuligheder, der er målrettet genstandenes materialesammensætning: Anoxia-anlægget, hvor ilten tages ud af rummet, så alt levende kvæles i løbet af fire uger, fryse-

rummet og varmebehandlingsrummet. Skal genstandene i første omgang blot under observation, er der et særskilt rum til det med egen udvendig port og egen ventilation – det såkaldte karantænerum. Først når genstandene er desinficerede, må de komme ind på det røde gulv i transitrummet.

Moderne røntgenanlæg

Fra transitrummet kan genstandene fortsætte deres vej direkte ind på hylderne i magasinet, eller de kan blive taget indenfor til reparation, stabilisering eller pakning hos konservatorerne. I bevaringscenteret arbejder fire konservatorer og en assistent inden for genrerne arkæologi, nyere tid og naturhistorie. Selvom mange af arbejdsprocesserne er de samme, har hvert område sine særlige metoder, som kræver adgang til specialudstyr og særlige rum, der for en tid kan dedikeres til en speciel opgave: Konservering af tekstiler kræver for eksempel god plads, når en fane skal bredes ud. Konservering af metal indebærer ofte sandblæsning, og når den arkæologiske konservator skal undersøge en urne fra jernalderen, røntgenfotograferer hun den for at se, hvad der er indeni, inden hun begynder at grave indholdet ud. Til dette og andre lignende formål råder Bevaringscenter Sønderjylland over et moderne digitalt røntgenanlæg.

Alle disse funktioner er nu samlet under ét tag. Det gør arbejdet med kulturarven mere rationelt og overskueligt. Opgaver, som før kun kunne løses ved at transportere genstande på kryds og tværs gennem Sønderjylland, kan nu klares på ét og samme sted.

Forebyggelsen forbedres

Summen af den beskrevne proces er, at behandlingen af museumsgenstandene professionaliseres. Det største fremskridt sker imidlertid på et andet område, nemlig inden for forebyggelsen. Tanken om at kunne behandle sig ud af det uundgåelige forfald, der vil være blandt 290.000 museumsgenstande, er illusorisk. Men med det nye magasin får Museum Sønderjylland for første gang mulighed for at opbevare alle genstande under klimatiske forhold, der er tilpasset materialet.

Vi kan ikke måle, hvor lang ekstra levetid, genstandene får med det nye bevaringscenter, men set i et 100-årigt eller 200-årigt perspektiv repræsenterer Bevaringscenter Sønderjylland en stor investering i fremtiden, fordi kulturarven her kan bevares endnu længere: Luftfugtigheden og temperaturen holdes konstant over det hele – men på forskellige niveauer i de enkelte rum. Størstedelen af magasinet er i såkaldt basisklima med en temperatur på 15°C og en luftfugtighed

på 50%. En mindre del af magasinet er i tørt klima, hvilket vil sige med samme temperatur men med luftfugtighed under 25%. Det er især godt for metalgenstande. Et lille kammer med luftfugtighed under 10% er dedikeret til arkæologisk metal, der rustet meget nemt. I det kolde magasin ved 8°C opbevares fotografiske plader, der ellers ville blive sorte hurtigere, end museet ville kunne nå at digitalisere dem, og i frysemagasinet opbevares ved -18°C for eksempel animalske præparater. I en helt anden kategori er museets samling af våben. Her er det våbenloven og myndighederne, der stiller kravene, og derfor indeholder bevaringscenteret også et rum med det højeste sikringsniveau og med meget restriktiv adgang – også for personalet.

Nye muligheder for formidling

Ud over frem over at kunne holde orden i samlingerne sikrer Bevaringscenter Sønderjylland, at rengøring bliver nemmere end på de gamle magasiner. Selvom store dele af samlingerne fra nu af bliver opbevaret i mobile kompaktreoler, der udnytter pladsen optimalt, kan man lettere komme til tingene og se, hvordan deres tilstand er, ligesom det bliver lettere at vise genstandene frem for interesserede. Dermed åbnes for helt nye muligheder med hensyn til at betjene borgerne og

formidle historien, kulturarven og vigtigheden af at holde vores kulturelle hukommelse ved lige.

Et museum bliver ikke bedre end de samlinger, det råder over. Derfor skal de til stadighed bevares og udvikles. Men samlingernes værdi realiseres først, når de vises frem på udstillinger, for skoleklasser, for forskere og på internettet. Med etableringen af Bevaringscenter Sønderjylland bliver det for alvor muligt.

Der er plads til 4520 kubikmeter genstande i Bevaringscenter Sønderjylland. Omregnet til hyldemeter svarer det til 22.600 hyldemeter.

Værkstederne fylder mere end 300 m²
Læringsfaciliteter fylder godt 280 m²
Transitrummet fylder 320 m²

Ny teknik bliver gennemgået for personalet, der nu får Bevaringscenter Sønderjylland som arbejdsplads.

I baggrunden af dette værksted står et stinkskab, hvor konservatorerne kan arbejde med kemikalier under udsugning, idet alle gasser bliver suget væk med det samme.

To sandblæsningskabinetter, der f.eks. bruges til afrensning af arkæologisk metal.

Udsugningsanlægget er et sindrigt system, som tæller flere former for udluftning og sikrer, at ud- og indgående luft ikke blandes.

De 200 malergitre, der er op til 270 cm i højden, er dobbeltsidede og kan derfor benyttes som ophængning for malerier på begge sider. Enkelte malerier i Museum Sønderjyllands samling overstiger gitrenes størrelse og må derfor blive opbevaret andre steder end på gitrene, når de ikke udstilles.

Fra portene kan man se ind i transithallen – og omvendt.

Et kig fra transitrummet og ind mod magasinet. Her fra klimaslusen ser vi ind på kompaktreolerne i basisklima. Klimaslusens porte kan ikke være åbne samtidigt. På den måde holdes temperatur og luftfugtighed under kontrol.

I tekstilskufferne kan genstande som flag bredes ud og lægges fladt. På den måde undgår man at lave folder og revner i det skrøbelige stof.

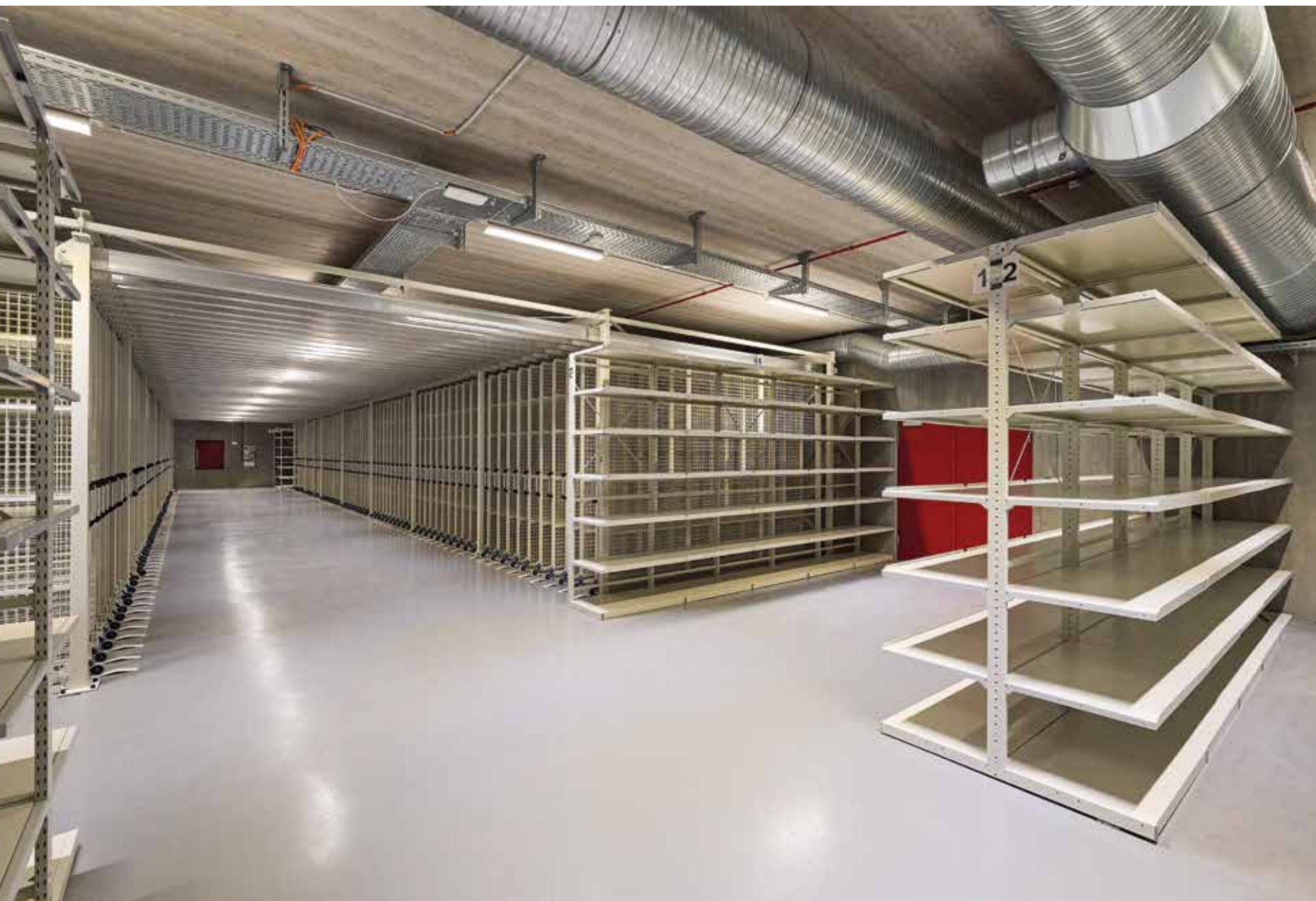

Tekstilrummet
efter montering
af reolsystemer.
De øverste hylder
og skuffer nås via
mezzaninen til højre.
Mezzaninen til venstre
giver derimod adgang
til malerimagasinet.

Mezzaninen i tekstilrummet giver en maksimal udnyttelse af loftshøjden, der er på ca. 8 m.

De fleste af Museum Sønderjyllands kunstværker bliver hængt op på de store malerigitre, der ét for ét kan trækkes ud. Dermed lettes adgangen til kunstsamlingen betydeligt – både for museets egne folk, men også for kolleger og gæster.

Den store hal med basisklima og mobile pallereoler. Reolerne har en kapacitet på cirka 1200 pallepladser af varierende højde. I hallen opbevares desuden enkelte genstande, der er så store, at de kun kan stå på gulv.

På de mobile
pallereoler opbevares
både genstande
samlet i pallekasser
og møbler, kister og
klaverer placeret på
specialpaller.

Vendepladsen er klar til at modtage store flyttebiler, når genstande enten ankommer til deres nye destination: Bevaringscenter Sønderjylland, eller når de frem over skal lånes ud til andre museer og derfor fragtes ud i verden. Bemærk det to-strengede slusesystem af porte, der sikrer en opdeling mellem genstande, der er på vej ind i bygningen og dem der er på vej ud.

Tak

Museum Sønderjylland har til opførelsen af Bevaringscenter Sønderjylland modtaget støtte fra:

A.P. Møller Fonden	Sønderborg Kommune
Augustinus Fonden	Tønder Kommune
Slots- og Kulturstyrelsen	Aabenraa Kommune
Haderslev Kommune	

Museet takker for støtten, uden hvilken projektet ikke havde kunnet gennemføres.

Projektet blev gennemført som totalentreprise med følgende organisation:

Totalentreprenør:

BASE Erhverv A/S
Klaus Meidahl Højen, projektchef
Jeppe Brøndahl, byggeleder
Jonas Gaardsted Madsen, projektleder

Ingeniør:

Viggo Madsen A/S
Jesper Lund
Søren Jochimsen
Kristian Fogh Kristensen
Michael Pedersen

Arkitekt:

Friis & Moltke A/S
Henrik Villefrance
Thomas Ruus Christensen

Museum Sønderjyllands organisation:

Bygherre:

Museum Sønderjylland
Henrik Harnow
Flemming Sørensen
Kaare Lykke Lauridsen
Axel Johnsen

Indretningsarkitekt:

Mette Ørnstrup

Flytning af samlinger:

Lilian Matthes
Hanne Larsen
Anne Eg Larsen
Laila Hequet
Morten Schou
Charlotte Hove
Simon Rosenskov

Hanne Smedemark

Katja Niere

Trine Sørensen

Karen Lovén

Signe Nygaard

Lotte Meienburg

Birgitte Parsig

Mette Elstrup Stemann

Jesper Hansen

Bygherrerådgiver:

Kuben Management A/S
Nana Ussing Lunøe
Thomas Schou

ISBN 978-87-93473-31-7

9 788793 473317 >